

INHOUD

Voorwoord	9	Klimaat	41
Inleiding	10	Flora en fauna	41
		Het leven onder water	43
		Geschiedenis	44
ACHTERGRONDEN	13	Taal	44
Tenerife	13	Muziek en kunst	44
Land en volk	13	De keuken	45
Het ontstaan van Tenerife	13		
Landschap	16		
De naam Tenerife	16		
De mensen op Tenerife	16		
Geschiedenis	19	PRAKTISCHE INFORMATIE	47
De Spanjaarden	21	Tenerife	47
Columbus	21	Accommodaties	47
Generaal Franco	22	Alarmnummers	50
Democratie	22	Apotheken	50
Canarische eilanden en		Autohuur	50
de herinnering aan Franco	24	Autorijden	51
Belangrijke jaartallen	24	Bagage	51
Economie	25	Banken	51
Huidige situatie	25	Benzinestations	51
Klimaat	27	Boerenmarkten	51
Flora en fauna	28	Casino's	51
Flora	28	Creditcards en pinnen	52
De dierenwereld	30	Criminaliteit	52
Het leven onder water	30	Douanebepalingen	52
Kunst, cultuur en godsdienst	32	Drinkwater	52
Cultuur	32	Eilandhoppen	52
Religie	34	Elektriciteit	53
De taal	34	Excursies	53
De literatuur	35	Feestdagen & culturele	
De kunst	35	evenementen	53
De keuken	37	Fietsen (motor & scooter)	54
		Fooien	54
		Fotograferen en filmen	54
		Gehandicapten	54
La Gomera	39	Geld	54
Land en volk	39	Gepensioneerden	54
Het eiland	39	Golfbanen	54
De naam	40	Herbevestiging terugvlucht	55
De mensen	40	Huisdieren	55
Politiek	40	Internet	55
Economie	40	Jachthavens	55

Kamperen	55	Kamperen	73
Kerkdiensten	56	Kinderen	74
Kinderen	56	Klimaat	74
Kleding	57	Kranten	74
Klimaat	58	Luchthaven	74
Kranten	58	Openbaar vervoer	75
Kuren en baden	58	Postkantoor	75
Luchthavens	58	Restaurants & bars	75
Luchtverbindingen & luchtvaartmaatschappijen	59	Strand	76
Makelaars	59	Taxi's	77
Medische voorzieningen	59	Telefoneren	77
Openbaar vervoer	59	Tennis en squash	77
Postkantoor	62	Tijdverschil	77
Radio en televisie	62	Toeristenburo's	77
Restaurants	62	Uitgaansleven	77
Sport	63	Winkeltijden	78
Strand	64	Woordenlijst	78
Taxi's	64		
Telefoneren	65	BEZIENSWAARDIGHEDEN	81
Tijdverschil	65	Tenerife	81
Toeristenburo's	65	De beste bezienswaardig- heden op Tenerife	81
Uitgaansleven	65	El Teide & het Nationale	
Wandelen	67	Park Las Cañadas	81
Winkeltijden	67	La Orotava	83
Zonnebaden	67	Masca	87
La Gomera	68	Dagtocht naar La Gomera	87
Accommodaties	68	Carnaval in Santa Cruz	87
Alarmnummers	70	Loro Parque in Puerto de la Cruz, Tenerife	88
Autohuur	70	Anaga-gebergte	92
Autorijden	70	Garachico	92
Banken	71	La Laguna	93
Benzinestations	71	Dagje zandstrand Las Teresitas ten noorden van Santa Cruz	97
Creditcards en pinnen	71	De belangrijkste musea van Tenerife	98
Criminaliteit	71	De stranden van Tenerife	100
Drinkwater	71	Duiken, snorkelen en surfen op Tenerife	103
Duikscholen	71	Parken en tuinen op Tenerife	106
Eilandhoppen	72	Andere bezienswaardigheden	109
Excursies	72	Punta del Hidalgo	109
Feestdagen	73	Bajamar	109
Fietsen	73	Granadilla de Abona	109
Fitness	73		
Gezondheid	73		
Golfbanen	73		
Herbevestiging terugvlucht	73		
Huisdieren	73		
Internet	73		

Tacaronte	111	Dolfijnen kijken op zee vanuit Valle Gran Rey	129
Drakenbloedboom in Icod de los Vinos	112	Wandelen in het Nationaal Park Garajonay	129
Barranco del Infierno	113	Natuurmonument Fortaleza	129
Puerto de la Cruz	114	Bezoek aan Hermigua	132
Buenavista del Norte	118	Eten bij Efigenia	133
El Tanque	119	Autotocht van Valle Gran Rey via Banchijigua naar Playa Santiago (of vice versa)	133
Candeleria	119	Vallehermoso, het mooie dal	133
Güímar	119	Columbus zoeken in San Sebastián	135
Arafo	119		
Santa Cruz de Tenerife	119		
Santiago del Teide	125		
Puerto de Santiago	125		
Arico	125		
Vilaflor	126		
La Gomera	129	Geraadpleegde literatuur	137
De beste bezienswaardigheden op La Gomera	129	Over de auteur	138
		Register	139
OPGENOMEN KAARTEN			
De Canarische eilanden	10	Playa de las Américas	102
Tenerife, ligging	12	El Médano	105
Tenerife, overzichtskaart	14-15	Tenerife, het westen	110
Tenerife in vogelvlucht	18-19	Barranco del Infierno	113
Tenerife, buslijnen	60-61	Puerto de la Cruz, centrum	115
Canarische eilanden, boot- en vliegverbindingen	78-79	Puerto de la Cruz	116-117
Het Nationale Park Las Cañadas (Del Teide)	82	Santa Cruz de Tenerife	120-121
Tenerife, het midden	84-85	Tenerife, het oosten	124
Tenerife, het noordoosten	90-91	Tenerife, het zuiden	126-127
La Laguna	94-95	La Gomera, overzichtskaart	130-131
Tenerife, het noordwesten	98-99	San Sebastián de la Gomera	135
Playa de los Cristianos	101		

Inleiding

Tenerife is het grootste eiland van de Canarische archipel die bestaat uit zeven bewoonde eilanden in de Atlantische Oceaan: Tenerife, Fuerteventura, Gran Canaria, Lanzarote, La Palma, La Gomera en El Hierro. Er zijn ook nog zeven onbewoonde eilanden. Tenerife, La Palma, La Gomera en El Hierro behoren tot de westelijke eilanden, de andere tot de oostelijke. De Canarische eilanden horen bij Spanje, maar liggen westelijk 330 kilometer voor het Afrikaanse continent en ruim dertienhonderd kilometer vanaf het Europese vasteland. Tenerife is 2057 vierkante kilometer groot, het heeft een lengte van 84 kilometer en een breedte van 52 kilometer. Het is een oorspronkelijk vulkaaneiland, het landschap is zeer gevarieerd, bergen, dalen en vlaktes wisselen elkaar af. De hoogste berg op Tenerife (en van Spanje) is de Teide, de top van deze vulkaan is op 3718 meter hoogte. Het gebied rond de Teide is een nationaal park van maar liefst 135 vierkante kilometer.

Het zuiden van het eiland krijgt de meeste zon en het is daar dan ook behoorlijk droog. Het massatoerisme concentreert zich vooral in het zuiden rond de badplaatsen Playa de las Américas en Los Cristianos. Noord-Tenerife, aan de andere kant van de Teide, is vochtiger en frisser, het regent er vaker en de wolken blijven vaak aan die kant van de berg hangen. Het landschap is dan ook groener. In het noorden is de badplaats Puerto de la Cruz bepalend voor het toerisme.

De hoofdstad van het eiland is Santa Cruz de Tenerife, daar wonen zo'n 200.000 inwoners. Tenerife heeft 770.000 bewoners. Dat is ruim eenderde van het totaal aantal bewoners van alle Canarische eilanden bij elkaar. Het eiland heeft twee luchthavens, de grootste die voor internationaal vliegverkeer wordt gebruikt ligt in het zuiden en heet Reina Sofia. De kleine in het noorden, slechts voor nationale vluchten, heet Los Rodeos en ligt dicht bij de hoofdstad Santa Cruz. Van zuid naar noord, van Playa de las Américas tot Santa Cruz loopt de snelweg TF1, van Santa Cruz in noordelijke richting naar Puerto de la Cruz loopt de TF5.

Bloemenmarkt in Puerto de la Cruz

Canarische Eilanden (Spanje)

ACHTERGRONDEN

Tenerife

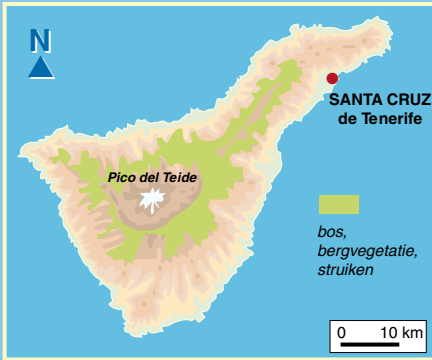
LAND EN VOLK

Het ontstaan van Tenerife

Tenerife is een vulkaaneiland. Net als de andere Canarische eilanden is het eiland ontstaan door erupties op de oceaanbodem. Lagen lava vloeiden op elkaar, stolden en op een gegeven moment, zo'n 10 miljoen jaar geleden, kwamen de 'eilanden' boven water. Onder de Canarische eilanden zit een **hot spot**, een plek onder de aardkorst waar zich gloeiend-hete magma verzamelt dat af en toe door die korst heenbarst. De vulkanen, bergen die bestaan uit lagen gestolde lava of as, stuwen (als ze nog actief zijn) gloeiend magma naar boven dat als lava, as en stenen door de berg wordt uitgespuugd. Vulkanen kunnen duizenden jaren actief zijn, maar op een gegeven moment zijn ze uitgewerkt. Op Tenerife is de laatste vulkaanuitbarsting in 1909 geweest, daarvoor zijn er een paar zeer hevige geweest, zoals die van 1706 waarbij de handelsplaats Garachico op Noord-Tenerife werd bedolven. Men gaat er nu van uit dat de vulkanen op het eiland 'dood' of 'slapend' zijn. De kraters hebben zich met gestolde lava gevuld, er kan niets meer uit en er is amper activiteit. Zeker weten doet men het echter nooit.

Het landschap van Tenerife wordt gedomineerd door dat wat de vulkanen hebben gebracht. In de eerste plaats is er natuurlijk de vulkaan Pico del Teide van 3718 meter hoog, de hoogste berg van Spanje. De Teide ontstond 600.000 jaar geleden als gevolg van een periode van hevige vulkanische activiteit. Van de periode vóór de Teide zijn op Tenerife alleen nog maar de bergmassieven van Teno en Anaga overgebleven. Deze bergmassieven waren ooit, net als een berg op de zuidpunt van het huidige Tenerife, drie aparte vulkaaneilanden. In het nationale park rond de Teide zijn veel kraters, vulkanen, verstilde lavastromen en **caldera's** (trechtervormige -met veel geweld ingestorte- kraters) te zien. Las Canadas op Tenerife is de grootste en bekendste caldera van de Canarische eilanden. Hij is tweeduizend meter hoog en meet 12 bij 17 kilometer. Er worden wandelingen rond deze krater georganiseerd.

Ook andere plekken op het eiland getuigen van de vulkaangeschiedenis. Zo vind je ook op Tenerife zwarte lavastranden, de witte zandstranden bestaan helemaal uit geïmporteerd zand. In het landschap kun je vulkaanpegels bewonderen. Wijnbouw gedijt goed op het eiland, want de oude vulkaangrond bevat veel mineralen. Ook doet een laagje vulka-

ATLANTISCHE
OCEAAN

nische as goed werk, het beschermt tegen uitdroging van de grond. En lavasteen wordt gebruikt in de bouw.

Landschap

Het landschap van Tenerife is veel kaler dan pakweg vijf eeuwen geleden. Het eiland werd in hoog tempo ontbost, de grond werd eerst gebruikt voor suikerrietplantages, de bomen werden gekapt voor scheepsbouw en later werd er plaatsgemaakt voor toeristische voorzieningen. Door de ontbossing ontstond er versnelde erosie, een proces waardoor steen en bodemmateriaal verdwijnt. De laatste jaren is men begonnen met herbebossing om dit proces tegen te gaan. Al voor het verdrag van Rio is het op Tenerife doorgedrongen dat een goed milieu van levensbelang is, ook economisch. Er zijn strenge regels en wetten gekomen en er is een einde gekomen aan de onbeperkte bebouwing van de kuststreek. Het grootste deel van het eiland, zowel bossen als vulkanen, is inmiddels tot natuurgebied verklaard.

Dit kale landschap is desondanks bijzonder gevarieerd. Er zijn extreme hoogteverschillen en ook de klimatologische verschillen leveren een heel ander landschap op: droog, rotsachtig in het zuiden en groen bebost in het noorden. Zie verder 'Flora'.

De naam Tenerife

Over de naam Tenerife doen een paar verhalen de ronde. Bij zeevaarders was het eiland in oude tijden bekend onder de naam Nivaria vanwege de grote besneeuwde bergtop die aan de Nevada deed denken, de Teide. Het waren de oorspronkelijke bewoners van buureiland La Palma die het eiland Tenerife noemden, van **tene** (berg) en **ife** (wit).

De mensen op Tenerife

De bewoners van de Canarische eilanden heten Canario's, specifiek van Tenerife heten ze Tinerfeños. Oorspronkelijk werd het eiland bewoond door de Guanchen, een volk waarover veel gespeculeerd werd, maar waarover net zoveel niet als wel duidelijk is (zie Geschiedenis). Het hoofdstuk van de Guanchen is daardoor een mengeling van mythe en werkelijkheid, er wordt nog steeds driftig gezocht naar de historische feiten. 'Guanchen' betekent letterlijk zoon van Tenerife, **guan** is zoon en **achinech** is Tenerife. De Spanjaarden op het vasteland worden godo's genoemd.

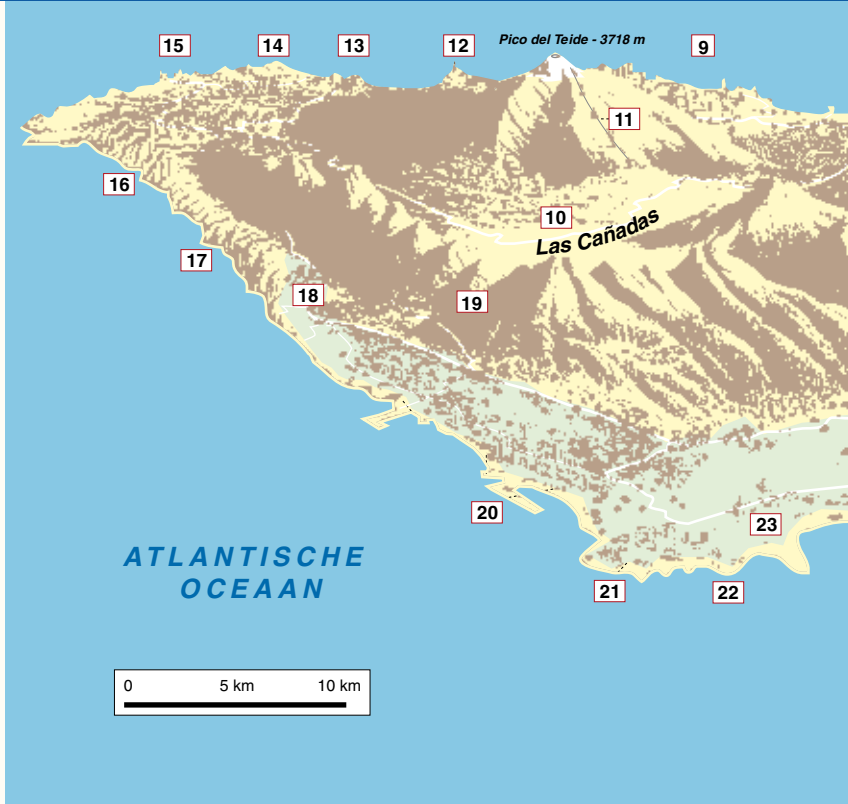
Er is een groot verschil tussen de bewoners van de eilanden en die van het vasteland Spanje. Getekend door de geschiedenis voelen Canario's zich meer verwant met de Zuid-Amerikaanse landen aan de andere kant van de oceaan, zoals Cuba en Venezuela. Er is in de arme jaren van de eilanden ook veel emigratie geweest naar die landen en het dagelijks leven op de Canarische eilanden is doordrenkt met Latijns-Amerikaanse gewoontes en tradities. De familie van de Zuid-Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijder Simon Bolivar kwam uit Garachico op Noord-Tenerife en de grootmoeder van Fidel Castro uit de Orotava-vallei. Over de Spaanse landgenoten van het vasteland wordt vaak laatdunkend gedaan, zij waren het die de Canarische eilanden innamen. Tenerife was

het laatste eiland van de archipel dat zich in 1496 moest overgeven aan de Spanjaarden.

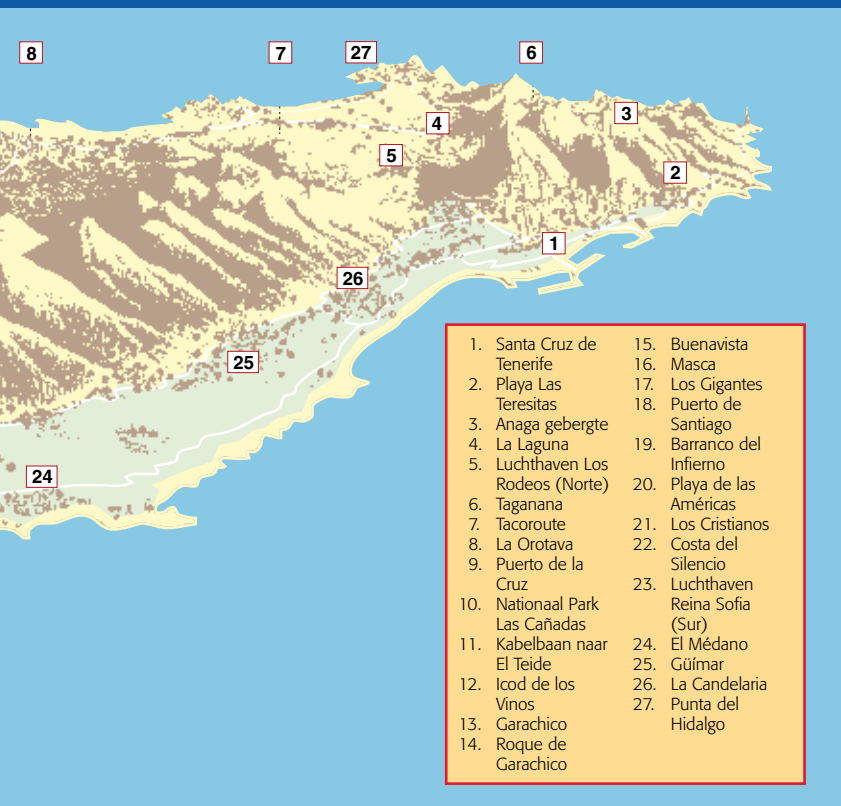
Iedere reiziger zal ervaren dat de Canario's vriendelijk en gastvrij zijn en het eilandleven een mooie kalmte in het dagelijks leven heeft gebracht. Van de hectiek van met name de grote Spaanse steden is op de eilanden niets te merken. Behalve dan in de grote toeristencentra aan de zuidkust.

Bingo spelen op het strand

De laatste menceyes houden de wacht in brons op de strandmuur van Candelaria

TENERIFE IN VOGELVLUCHT

GESCHIEDENIS

Tenerife kwam pakweg 10 miljoen jaar voor Christus als gevolg van terugkerende erupties in de oceanbodem boven water. In eerste instantie bestond Tenerife uit drie 'vulkaaneilanden' die door uitbarstingen en aardverschuivingen tot één eiland werden. In de vorm van het eiland, een driehoek, zie je de drie oorspronkelijke eilanden terug.

Vanaf tweeduizend jaar voor Christus maakten de eerste bewoners de overtocht naar de Canarische eilanden, waarschijnlijk per rieten boot. De eerste bewoners waren Guanchen die uit een Berberstam in Noord-Afrika kwamen: tamelijk grote mensen met blauwe ogen en een lichte huidskleur van het Cro-Magnonras. Maar er zijn ook sporen van kleinere, donkere bewoners gevonden, wellicht Majos. Zij vestigden zich volgens wetenschappelijke bronnen vooral op Lanzarote en Fuerteventura. In 1992 werd een steen met de inscriptie **zanata** gevonden, een tekst die verwijst naar de naam van een Berberstam. In het archeologisch museum in Santa Cruz is deze steen te bezichtigen.

Met die steen is echter niet alle wetenschappelijk bewijs geleverd voor de afkomst van de eerste bewoners van Tenerife. Er zijn ook vermoede-

Canis, canarisch, kanarie

De oude Grieken en Romeinen wisten al van het bestaan van de Canarische Eilanden. Homerus noemde de eilanden de Elyseïsche velden, terwijl Plato dacht dat ze ooit deel uitmaakten van het verdwenen continent Atlantis. Plinius de Oudere beschreef ze als de 'Fortuinlijke Eilanden' vanwege het bevoorrechte klimaat. Aannemelijk is dat de naam Canarische eilanden, *Islas Canarias*, afstamt van één van de eerste bevolkingsgroepen, leden van een Afrikaanse stam, die zich Caananites of Canarii noemden. Meer bekendheid echter geniet de zogenoemde hondentheorie. Omstreeks 30 jaar voor Christus voer een handelsmissie uit het Romeinse Rijk langs de Canarische archipel. De zeevaarders zagen er grote groepen honden (*canis* in het Latijn) rondlopen, reden voor de Romeinse schrijver en wetenschapper Plinius de Oudere de eilanden *Insulae Canium* te noemen, eilanden van de honden, later in het Spaans verbasterd tot *Islas Canarias*. Er zijn echter geen archeologische vondsten die deze theorie kunnen bevestigen. De naam van de Canarische archipel heeft in ieder geval niets met kanariepieten te maken. Deze vogels werden later zelf weer naar de eilanden genoemd.

dens dat de Noormannen, Portugezen of Kelten het eiland bevoeren en strandden op deze plek van 'de eeuwige lente'. Sinds 1998 is in ieder geval vastgesteld dat de Vikingen de eilanden wel eens aandedden. Het is goed mogelijk dat de eerste bewoners een wisselend gezelschap van zeevaarders en schipbreukelingen waren, het laatste woord is er nog niet over gezegd.

Wel is duidelijk dat de Guanchen verzamelaars en vissers waren en zich later, rond het jaar nul, gingen bezighouden met het verbouwen van de grond (bonen, erwten, gerst, tarwe), het houden van vee (schapen, geiten, varkens), het bakken van potten en het maken van sieraden. Ze leefden in holen en grotten, eerst individueel en later in groepen. Ze kleedden zich in geitenvellen, ze vochten niet, maar gingen op jacht met lanssen met punten van vulkanische steen. Hun kennis van de zeevaart, voor zover ze die hadden, is in de jaren van hun verblijf op het eiland verloren gegaan. Ze voeren dan ook niet naar de buureilanden, die ze overigens vanaf hun eiland wel zagen liggen. De Guanchen balsemden hun doden, verpakten ze in geitenvellen en bewaarden ze rechtopstaand in grotten. Het archeologisch museum in de hoofdstad Santa Cruz laat deze mummies zien. De Guanchen geloofden in één god, die zo hoog mogelijk in de bergen vereerd werd om zo dicht mogelijk bij hem te komen.

De Guanchen waren gegroepeerd in verschillende maatschappijen met een eigen hiërarchie, de zogenaamde **menceynatos**. Er waren er negen (Abona, Adeje, Anaga, Daute, Güímar, Icod, Tacaronte, Taoro en Tegueste), net zoveel als de natuurlijke gewesten die het eiland kent. Die gewesten werden geleid door een koning, de *mencey*, die op zijn beurt werd geadviseerd door een raad van oude, wijze mannen, de **tagoror**. Onderling werd er zowel gevochten als samengewerkt.